

TRUMPAI APIE VILIJAMPOLĘ

Iki XVII a. vid. apatinė Nemuno ir Neries alėnio terasa, kurią dabar apima Vilijampolė, buvo beveik neužstatyta, čia buvo tik dvi palivarkinės sodybos. Visa vietovė priklausė galingiausiems ir įtakingiausiems L.D.K-tės didikams Radviloms. Vienas iš jų - Jonušas Radvila (nuo 1646 m. Žemaičių seniūnas ir Lietuvos lauko etmonas) 1652 m. sumanė įkurti miestelį: kvietė užsienio pirklius bei amatininkus ne tik į Kėdainius, bet ir į kuriamą Vilijampolę. Tačiau prasidėję karai su Rusija ir Švedija tam sutrukdė. Vilijampolė faktiškai įkurta 1663 m., kai buvo išmatuota jai statyti skirta teritorija - turgaus aikštė, gatvės, sklypai, parinkta vieta būsimai bažnyčiai. Spėjama, kad miestelis baigtas statyti iki XVIII a. vid.(21,30; 13,11; 17,19). 1791 m. vid. Kauno magistratas pareikalavo valstybės seimo Vilijampolę atinti iš Radvilų ir perduoti miestui (14,90), tačiau iki pat 1919 m. ji išliko savarankiška gyvenvietė. 1791 m. pab. jai buvo suteikta turgaus ir prekymečių privilegija (18,100-101). XVIII a.pab.-XIX a. Vilijampolė - žymus prekybos ir sielių plukdymo centras. Miestelis ir toliau priklausė privatiems savininkams - Vitgenšteinui, Hohenlojei, vėliau rusų pirkliams Serebriakovams (19,754).

1919 m. Vilijampolė prijungta prie Kauno. Priemiestyje kūrėsi pramonė, jis ėmė sparčiai augti: 1923 m. Vilijampolėje buvo 6600 gyventojų, 1940 m. - 18000 (19,754). Iki I-ojo pasaul. karo joje gyveno beveik išimtinai žydai. Ilgainiui daug žydų persikėlė į Kauną, tačiau iki pat 1941 m. Vilijampolė išliko vienu žymiausių Lietuvos žydų tautinio, religinio ir kultūrinio gyvenimo židinių (16,96). Miestelio pakraštyje, prie dabart. Kalnų gatvės buvo ir senosios žydų kapinės.